

Új kerékpárút

A műszaki átadás még nem történt meg, de a kerékpárosok már igénybe vették a képünkön látható egy kilométer hosszú, új kerékpárutat a kistokaji útágazás és a Mályi Téglaágyár között. A költségeket a megyei tanács, a Miskolci Közüti Igazgatóság és az érintett vállalatok fedezték.

Kozma István felvétele

Őszi erdőtelepítés

Szemrevételezik a faiskolákban a csemeteállományt, a talajművelő gépekkel készítenek a pázmákat, ahová az őszi erdőtelepítés során a suhángokat, csemetét ültetik.

A Borsodi Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság — szaknyelven szólva — az ősszel mintegy 300 hektárnyi terület mesterséges felújítását tervezi. Ez azt jelenti, hogy a kivágott, letermelt területből ennyit kerül új csemete elültetésre.

Ha a mezőgazdaság más ágának nem is, az erdőtelepítésnek kedvezett a csapadékszegény időjárás. Megapadt ugyanis a folyók vízszintje, így lehetőség nyílik az árterek erdősítésére. Így újabb erdősítés kezdődik a Tisza és a Bodrog árterületén, amelyre a területeket már ki is jelölték. Ezen a vidéken a természeti adottságoknak megfelelően gyorsan nő a nyárfát, valamint kocsányos tölgyet ültetnek. Az előbbi kiváló papírfá, s jól értékesíthető.

Kongresszus előtt a szövetkezetek

A KISFALUKRA UGYELVE — JELENLÉT A MEGYE MINDEN TELEPÜLÉSÉN
EZERTONNÁS SZAKCSOPORTOK

Minden településen jelen vagyunk (Szunyogh János, a Meszöv elnöke)

Két alkalom is kínálkozik rá, hogy Szunyogh Jánossal, a Meszöv elnökével szót váltsunk. Egyrészt megkezdődtek az őszi szövetkezeti hetek rendezvényei, másrészt a szövetkezetek kongresszusra készülődnek. Beszélgetésünk hát a szövetkezeti mozgalmról.

— **Mindenekelőtt: milyen helyet foglalnak el ma megyénkben a szövetkezetek?**

— Erről talán a számok mondanak a legtöbbet. Ma, Borsod-Abaúj-Zemplénben a takarékszövetkezeteknek mintegy 140 ezer ember a tagja, az áfészeknek 130 ezer, a lakásszövetkezeteknek 22 ezer. Gyakorlatilag megyénk minden városában, községében — hadd hangsúlyozzam: minden kistérségben — jelen vagyunk. Nem túlzás, ha azt állítom, hogy minden második család kötődik valamilyen módon a szövetkezetekhez, mint áfész tagja, takaréktagja, vagy lakásszövetkezet tagja. De akkor még nem mondtam, hogy boltjainkban vásárlóként, különböző szolgáltatásaink igénybe vevőként ugyancsak kapcsolatban vagyunk az emberekkel. Kicsit restelkedve is mondom mindezeket, hiszen ez a dolgunk, ezért hozták létre annak idején a szövetkezeteket, kötelességünk hát legjobb tudásunk szerint eleget tennünk ennek a szép és nehéz feladatnak.

— **Maradjunk rögtön a nehéz jelzőnél, ismervé, hogy a megye kereskedelmének egyharmada a szövetkezet kezében van, városokból kisebb részben, aprócska, alig megközelíthető falukban teljes egészében. Ráadásul az ellátás érdekében az áfészek a hegyes-dombos vidékeken úgynevezett mozgó boltokat, autóboltokat is járatnak, nyilvánvalóan ráfizetéssel.**

— Való igaz a ráfizetés. Feladatunk igen szép, emberséges feladatunk az aprófalvak minél tisztességesebb ellátása. Erre a célra alkalmazzuk az említett buszokat is. Mellesleg jegyzem meg, hogy aki már legalább egyszer elkísérte útjukra ezeket a buszokat, megérti, miért is járjuk... De, hogy a gazdaságosságról szóljak. Természetesen nem ezektől a buszoktól, és nem a kisfalvak boltcskáitól várjuk a hasznát, a nyereséget. A városokban, a nagyobb településeken megvannak a nyereségek, ezekből próbáljuk ellátni a sokat emlegetett aprófalvakat, kicsinyke falukat, melyekbe téli hófúvások idején még eljutni is nagy érdem.

— **Ezeknek a kisfaluknak az ellátására, ellátásuk javítására néhány éve millió forintokban is kifejezhető akció indult. Hol tartunk ezzel?**

— Eredményeink érezhetőek, láthatóak. Elsősorban persze a kistérségek lakói látják, érezhetik. Három évvel ezelőtt indult a program a kisfalvak bolthálózatának, áruellátásának javításáért. Erre a célra a Szóvosz 43 millió forintot, a Meszöv 20 milliót, a megyei tanács több, mint 40 mil-

liót adott, ezenkívül a szövetkezetek is tisztességes, nagy összeget, nagyjából az előzőekkel azonosat. Ebből a szép pénzből megyénkben 218 falusi boltot újítottunk fel, hoztunk rendbe. A felújítás, a rendbehozatal alatt mi is értendő? Például hűtőszekrények, kisebb háztartási gépek beszerzése, felszerelése. De ha már például hűtőgép, azaz hűtőpult is van egy boltban, akkor oda már mirelit árut is visznek! És, mint kiderült, ezeket a hűtött árukat szívesen fogadják! Vagy: ha a felújítás következményeként nagyobb lett valamivel az eladótér, akkor már oda be lehet tenni legálább mintapeldányként egy automata mosógépet, vagy más egyéb ipari cikket. Meg lehet mutatni, hogyan működik, mit tud. Aki pedig mindezt megnézi, néhány nap — otthoni megtanácskozás után — azt mondja, hozzanak neki is egy ilyet. Hadd jegyezzem meg, hogy a korszerűsítések révén a boltok eladótérsége 2500 négyzetméterrel bővült.

— **Tudjuk viszont azt is, hogy megyénk kisfalvainak boltjai még nincsenek teljesen rendben. Szükség lenne további anyagi támogatásra, miként erről nemrégiben megyénk vezetői és a Belkereskedelmi Minisztérium illetékesinek tervezett tárgyalásán is szó volt.**

— Bizony, pénzre továbbra is szükség lenne. Megyénkben még legalább nyolcvan faluban kellene felújítani, rendbe tenni a boltokat. Azon a bizonyos tervezett tárgyaláson elvi álláspont született az anyagi támogatás szükségességéről. Persze, az lenne az igazi, ha minden központi szerv konkrétan is tudná adni a forrásokat. Bízunk benne, hogy ez sikeredik is. Hiszen erre a mi megyénkben nagyon is szükség van.

— **Folytassuk az áruellátással, például a választékkal...**

— Könnyű dolgom van. Nyugodt lelkiismerettel mondhatom, hogy szövetkezeink az ellátásért, a választék bővítéséért sok mindent tesznek. Ma már megyénkben hét áfész rendelkezik kishatármenti, vagy áruházi csereforgalom jogával. Kapcsolatot tartunk lengyelekkel, bolgárokkal, csehszlovákokkal, az NDK-beliekkel, a románokkal. Nagyjából az évi csere értéke 600 ezer rubel. Mindez a választékot bővíti. A választék bővítésére rendkívül alkalmasak ma már szakcsoporthajóink is. Ennek érzékeltetésére hadd álljon itt néhány adat. Mintegy 17 ezer szakcsoporthajó állunk szerződésben, elsősorban zöldségtermesztésben és kisállattenyésztésben. Ezek az emberek tavaly 6400 tonna zöldséget adtak át a szövetkezeteknek! Igen nagy szám ez, ráadásul túlnyomó része primőr! Még néhány érdekesség. Átadtak 1800 tonna baromfit. Úgy is számolhatjuk, hogy mondjuk egy kilós csirkékben ez úgy egymillió nyolcszáz ezer darab. Megtermelték még 5400 tonna sertéshúst, 740 tonna nyúlhúst, de ezt, miként a 710 tonna mézet is, nagyjából exportáltuk. A szövetkezetek persze mindezeknek a megtermelését segítik az ismert módokon.

— **Végezetül a Skáláról halljunk valamit. Kicsit csodálkozva azon a tényen, hogy ma már hazánk nagyobb városai közül csupán Miskolcon nincs jelen a Skála, de például Szolnokon, Nyíregyházán többszörösen is jelen van, és Miskolcnál jóval kisebb városokban is, mint Salgótarjánban stb.**

— Vártam a kérdést, valamelyest tartottam is tőle. Azt tudom mondani, hogy jómagam is, a szövetkezetek is szeretnék, ha Miskolcon lenne Skála. Bízunk is benne, hogy előbb-utóbb meglesz. Jelenleg a Petőfi tér környéke és a Szentpéteri kapu vége, a buszvégállomás környéke van figyelembe véve, mint a Skála leendő üzlete.

— **Néhány éve a Marx térről volt szó...**

— Úgy tűnik, most már nem.

— **Akkor hát maradjunk az új lehetőségeknél... Annál, hogy a szövetkezetekre az eddigieknél is jobban számolhatunk.**

Priska Tibor

Gazdálkodj okosan

A tanácsai önállóság vizsgálója

Idén, január 1-jétől új gazdálkodási rend lépett életbe hazánkban a tanácsoknál, ami legmélyebb tartalmában a nagyobb önállóságot, a rugalmasabb döntést, a nagyobb felelősséget jelenti. Olyan generális változás történt a tanácsok gazdálkodási rendjében január 1-jén, amely újfajta gondolkodást, nagyobb felkészültséget és állandó elszámolási kötelezettséget jelent a tanácsok és az állampolgárok között. De lehet-e hat-hét hónap után mérleget vonni egy olyan új rendszerről, amelynek alapvető feladata hosszú távon szervezni és biztosítani településeink, körzeteink fejlődését? Nos, ha a mérlegkésztés még korai is lenne, feltétlenül szükséges egy olyan áttekintés, amely összehasonlítsa az eddig elért eredményeket, az eddigi tapasztalatokat, hiszen bármilyen megfontolt és jól előkészített is a rendszer vizsgálata mindenképpen a hétköznapi gyakorlatra lehet.

Talán a rendszer újszerűségéből adódik, hogy szükségesnek tűnik egyfajta összefoglalás, mit is jelent az új gazdálkodási rend tanácsainknál?

Iskolás „okításnak” tűnhet, de azt mindenképpen le kell írni: valamikor, még a járási rendszer idején, a tanácsok úgy gazdálkodtak, hogy nem vagy alig kellett csak gazdálkodniuk, hiszen minden főntől kapott pénz jelképesen „pántlikázva” volt, vagyis minden, a tanácshoz befolyó összegnek már eleve meghatározott helye, felhasználási lehetősége volt. Az új rendszer tulajdonképpen ezeket a pántlikákat oldja le, vagyis a tanács minden évben és minden tervévkében már előre tudja, hogy milyen forrásokból, milyen pénzügyi eszközökkel számolhat, s miután a fenntartási, működési költségek adottak, a fennmaradó összegekből saját maga döntheti el, mikor, milyen fejlesztési célokat valósít meg, illetve a rendelkezésre álló forrásokat milyen módon használja vagy gyarapítja.

Le kell szögeznünk, hogy bár abszolút számokban növekedés tapasztalható, országosan nem nőtt a tanácsok működésére, fenntartására és fejlesztésére fordítható összeg reálértéke. Hogy a rendszer révén mégis sokkal több cél valósítható meg, mint korábban, az éppen a korábban jelzett önállóság-

ból, rugalmasságból, a valódi gazdálkodás lehetőségéből adódik.

A tanácsok új gazdálkodási rendjének haszna, bár minden területen jelentkezik, elsősorban a fejlesztésben érhet el szembetűnően gyors eredményeket.

Nézzük hát meg, hogy a helyi tanácsoknak milyen fejlesztési lehetőségeik vannak. Közismert az úgynevezett fejkvótarendszer, amely az ország e célra rendelkezésre álló pénzeit a települések lélekszáma alapján osztja el. A fejkvóta országosan olyan kétezer forint körüli összeget jelent évente állampolgáronként. A megyei tanácsok, a megyei lakosok száma szerint kapják meg ezt az összeget, s utána a megyei tanács testülete dönt arról, hogy a különböző településeken mekkora az egy főre jutó fejlesztési összeg. Hazánkban ez általában évi 400 és 2600 forint között mozog. Érthető ez a differenciálás, hiszen nyilvánvaló, hogy a városok, a nagyobb települések ellátnak olyan feladatokat, amelyek a környező települések lakosainak javát is szolgálják. Elég itt talán az egészségügyre, kereskedelemre, középoktatásra utalni. A másik forrás, az ország településeinek túlnyomó többségében elfogadott és megszavazott településfejlesztési hozzájárulás, míg harmadik lehetőség a fejlesztésre a megyei tanácsok által nyújtott, úgynevezett céltámogatás, amely egyfajta módosított pályázati rendszer alapján, bármely tanács által elnyerhető.

Tehát visszatérve a korábbiakra, minden tanácsnok és minden tanácsostól 1986-ban tudja, hogy az elkövetkező öt évben mennyi pénz lesz, milyen lehetőségei vannak, s miután a helyi fejlesztési célok ismertek, a kettő összevetéséből pontosan tervezhető az adott település jövője. S itt külön hangsúlyosan kell szólnunk a tanácsai gazdálkodás kapcsán a tanács vezetői, a tanácsostól és a lakosság felelősségéről. Jól használva, jó célra felhasználva, s a pénzt megfelelő módon és időben „forgatva”, az eredmények többszörözhetők.

Tehát, azt mondtuk, hogy az új gazdálkodási rend próbája és vizsgálója a mindennapi gyakorlat. Nos, a tapasztalatok azt igazolják, hogy ha óvatosan is, de tanácsaink megpróbálnak élni az új gazdálkodási rendszer kínálta lehetőségekkel. Példaként csupán egy-két „mintát”: az önálló gazdálkodás jogát és rangját nem sűrűen, egyes területeken a helyi tanácsok összefognak, nemcsak az elvek egyeztetésével, de anyagilag is: közös pénzalapot hoznak létre, s így tulajdonképpen a fejlesztési pénzeket egymásnak felváltva kölcsönadva többet tudnak megvalósítani céljaikból. De az önálló gazdálkodás változatos útjaira jellemző a fejkvóta elosztásának különböző módja is, hiszen míg az ország nagy részében a korábban már említett módszer szerint, tehát a nagyobb települések elsőbbsége alapján osztották szét a fejkvótát, Vas megyében ebben a tervciklusban a legkisebb települések kapták — éppen elmaradottságuk okán — relatíve a legnagyobb összeget.

Az előbb a felelősségről is szövegtünk. S a fentiekben talán egyértelműen kiderült, hogy itt egyaránt szó van az egyéni és a kollektív felelősségről, hiszen a tanács vezetői éppen az önálló gazdálkodás lehetősége miatt minden egyes döntésükkel felelősséggel tartoznak a tetteikért és a forrásokért, s a kollektív felelősség is helyben jelentkezik, akár a tanácsostól, akár a lakosságtól. Igen, hiszen „akár a településfejlesztési hozzájárulásban elfogadott célokról, akár más fórumokon megszavazott fejlesztési célokról és fejlesztési sorrendekről van szó, a falu jövőjéért való felelősség most már a település lakóit is terheli, és feljogosítja a döntés-előkészítésben való részvételre, a végrehajtás ellenőrzésére, az eredmény vállalására.

Új gazdálkodási rend lépett életbe 1986. január 1-jén tanácsainknál. Az új gazdálkodási rend a demokrácia egy újabb megnyilvánulása, amely feltételezi azt, hogy mind a tanács vezetői, mind a tanács testületek — s velük együtt a lakosság — felnőtt ehhez az önállósághoz, s képes maga tervezni és alakítani a rendelkezésre álló eszközök szerint saját jövőjét. Az eddigiek alapján úgy tűnik, e képességek birtokában vagyunk.

S. B. A.

Évi 40 millió köbméter ivóvíz a bükki karsztokból

Évente mintegy 40 millió köbméter ivóvizet „csapolnak meg” a Bükk hegységben levő karsztvizekből, amelyekkel a közsegek-árvások lakosságát látják el. Az első pillanatra meglehetősen meglepetésszerű vizet fogyasztja többek között Miskolc, Mezőkövesd és környéke, Parasznya, de Eger lakossága is.

A bükki karsztforrásokhozama változó, az időjárás, a lehullott csapadékmennyiség, eső és hó függvénye. A többéves tapasztalat, a források hozamának mérése azt igazolja, hogy az elhasznált, „kiszivattyúzott” vízmennyiség a lehullott csapadékból sok év átlagában visszapótlódik. Ez azonban nem jelenti azt, hogy feleltétlenül lehet fogyasztani a természet eme ajándékát. Hogy

mennyire nem, azt a karsztforrásokból nyert ivóvízmennyiség esetenként bekövetkező ingadozása mutatja.

A Miskolcot ellátó karsztforrások, a Vár- és Annabarlangi, a Szinva-, a Királykúti-forrás összes hozama napi 40 és 90 ezer köbméter között változik. Ugyancsak a bükki karsztforrások látják el a Dél-borsodi Regionális Vízművön keresztül többek között a matyóföldi közsegeket. Az utánpótlást a kácsi és a sályi forrásokból kapják, amelyek naponta mintegy 10 000 köbméter vizet adnak.

A bükki karsztforrásokból táplálkozik a parasznya-vari vízrendszer és Lázberc térsége is naponta mintegy 24 000 köbméter ivóvizet szolgáltat.

A források hozamának növekvő igénybevétele szükségessé teszi, hogy a lehullott csapadékot — az utánpótlást — minél nagyobb mértékben megőrizzék, ne hagyják haszontalanul elfolyni. Ezért szükséges a csapadékosabb időszakokban a lehullott csapadékot „visszatároltatni”, arra kényszeríteni, hogy a föld alatti járatokba „húzódjon”. Ezt a célt szolgálják a felső-bükki részekben kialakított kis tározók. A különböző helyeken a vízműsokat gátakkal zárták el, elősegítve ezzel a víznek a talajba történő beszivárgását. Ilyen kőtölgátakat alakítottak ki többek között Sebesvznél, a Horvát völgyben és máshol is. Ilyenek kialakítását továbbra is szorgalmazzák.